

UDK: 930-05Smičiklas, T.
378.091.133

Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 13. 7. 2023.

Prihvaćeno: 29. 8. 2023.

DOI: <https://doi.org/10.22586/csp.v55i2.27007>

Profesor Tadija Smičiklas – 14. rektor i prvi počasni doktor Sveučilišta u Zagrebu*

VELIMIR VESELINOVIĆ

Sveučilište u Zagrebu

Zagreb, Hrvatska

vveselinovic@unizg.hr

Autor u radu na temelju sveučilišne arhivske građe, tiska i relevantne literature razmatra djelovanje profesora Tadije Smičiklase na Sveučilištu u Zagrebu s posebnim osvrtom na njegov rektorski mandat te ujedno rekonstruira dobivanje počasnoga doktorata, prvoga takvog u povijesti Sveučilišta u Zagrebu.

Ključne riječi: Tadija Smičiklas; počasni doktorat; Sveučilište u Zagrebu; povijest Sveučilišta

Uvod

Profesor Tadija Smičiklas značajno je ime u povijesti Sveučilišta u Zagrebu. Godine 1882. postao je redovitim profesorom na Mudroslovnom (Filozofskom) fakultetu. Izabran je na temelju svoje knjige *Poviest hrvatska*, prve cjelovite sinteze hrvatske povijesti do 1848. godine, pisane na temelju arhivskoga gradiva. Dužnost dekana Mudroslovnoga fakulteta obnašao je akademske godine 1886./1887., a sljedeće akademske godine, 1887./1888., izabran je na dužnost rektora Sveučilišta u Zagrebu kao četrnaesti izabrani rektor po redu. Na rektorskoj inauguraciji održao je govor *O postanku Gundulićeva „Osmana“*. Sljedeće akademske godine, prema ustaljenom postupku, imenovan je prorektorom. Profesor Smičiklas ujedno je i prvi počasni doktor Sveučilišta u Zagrebu. O Smičiklasovoj sveučilišnoj karijeri i djelovanju u hrvatskoj historiografiji pisalo se prvenstveno kroz njegov rad na Mudroslovnom fakultetu, a mandat rektora i dodjela počasnoga doktorata Sveučilišta u Zagrebu tek se fragmentarno spominju, stoga se ovim radom o njegovu rektorskom mandatu i počasnom doktoratu upotpunjuje jedna praznina kad je u pitanju Tadija Smičiklas i povijest Sveučilišta u Zagrebu kao najveće visokoobrazovne i znanstvene institucije hrvatskoga naroda.

---

* Članak je nastao u sklopu znanstvenoga projekta “Povijesno-kulturna baština Sveučilišta u Zagrebu u 19. i 20. stoljeću” kojeg financira i provodi Sveučilište u Zagrebu.

Sveučilište u Zagrebu i obitelj Smičiklas

Sveučilište u Zagrebu najstarije je sveučilište s neprekidnim djelovanjem u Hrvatskoj, među starijima u Europi i stožerna hrvatska nacionalna institucija u području visokoga obrazovanja, znanosti, kulture i umjetnosti. Njegova povijest počinje 23. rujna 1669., kad su poveljom rimsko-njemačkoga cara i ugarsko-hrvatskoga kralja Leopolda I. priznati status i povlastice sveučilišne ustanove tadašnjoj Isusovačkoj akademiji u slobodnom kraljevskom gradu Zagrebu, što je prihvaćeno na saboru Hrvatskoga Kraljevstva 3. studenog 1671. Stoga Sveučilište 1669. uzima kao godinu svojega utemeljenja, a 3. studenoga kao Dan Sveučilišta. Josip Juraj Strossmayer najvažnija je osoba za modernu povijest Sveučilišta u Zagrebu. Vodeći se geslom „Prosvjetom k slobodi” i „Za vjeru i domovinu”, inicira i materijalno podržava velike nacionalne projekte kao što je utemeljenje akademije znanosti i potreba osnivanja modernoga sveučilišta u Zagrebu, do čega dolazi nakon povratka ustavnosti 1860. godine. Na njegov je poticaj 1861. Sabor Trojedne kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije donio zakonsku osnovu o Sveučilištu u Zagrebu. Car i kralj Franjo Josip I. potpisao je 1869., prilikom boravka u Zagrebu, zakonski članak o Sveučilištu u Zagrebu, a pet godina poslije izrađen je novi zakonski članak, koji je zaslugom bana Ivana Mažuranića dobio vladarevu sankciju 5. siječnja 1874. godine. Na osnovi toga svečano je 19. listopada 1874. otvoreno moderno sveučilište u Zagrebu, koje je tada nosilo službeni naziv Kr. sveučilište Franje Josipa I. u Zagrebu. Sveučilište je imalo četiri fakulteta: Bogoslovni, Pravo i državoslovni, Mudroslovni, kao i Medicinski, za koji je predviđeno da započne s radom kad se steknu materijalni uvjeti. Za prvoga rektora izabran je profesor dr. Matija Mesić. Vladar je odredio da ga na svečanosti otvorenja zastupa ban Mažuranić. Prvo hrvatsko sveučilište ustrojeno je prema modelu drugih, potpunih sveučilišta u Austro-Ugarskoj Monarhiji koja su se sastojala od četiri fakulteta.¹ Na svečanosti otvorenja Sveučilišta, koja je održana u sabornici, među uzvanicima su bila dva člana obitelji Smičiklas: vladika grkokatoličke Križevačke eparhije Đorđe (Đuro) Smičiklas² te njegov sinovac Tadija Smičiklas.³

Iako je u povijesti Sveučilišta u Zagrebu među prezimenom Smičiklas najpoznatije Tadijino ime, vidljivo je da on nije jedini koji se može vezati uz Sveučilište, točnije uz njegovo otvorenje. Biskup Strossmayer bio je inicijator akcije javnoga prikupljanja materijalne osnove za otvaranje modernoga sveučilišta darujući kao veliki župan Virovitičke županije svoju plaću, čiji je prinos od 1861. do 1862. godine iznosio 7.050 forinta. Time je postao prvi

¹ O povijesti Sveučilišta u Zagrebu detaljnije vidi u: POLIĆ BOBIĆ, *Sveučilište u Zagrebu*; DELIĆ, GOLDSTEIN, *Sveučilište u Zagrebu*; ŠIDAK, *Spomenica u povodu proslave 300-godišnjice Sveučilišta u Zagrebu*; KLAJČ, *O postanku Zagrebačkog sveučilišta*; ARTUKOVIĆ, *Matija Mesić – prvi rektor Sveučilišta u Zagrebu*.

² HORVAT, „Otvorenje Hrvatskoga sveučilišta”, 287.

³ AGIČIĆ, „Svečanosti u povodu otvorenja Sveučilišta”, 288.

darovatelj sveučilišne zaklade koja je osnovana od milodara dobivenih od osoba i ustanova 1861. pod nazivom Zaklada jugoslavenskoga sveučilišta. Zakladom je upravljao Gospodarski odbor za jugoslavensku akademiju i sveučilište. Njegova zadaća bila je pronaći financijska sredstva kojima bi se utemeljila akademija znanosti i otvorilo moderno sveučilište. Godine 1866. Strossmayer je za Sveučilište darovao još 50.000 forinti, što su bili temelji za njegovo osnivanje.⁴ Strossmayerov primjer slijedili su i drugi. Isti iznos darovao je grad Zagreb. Tijekom 1865. – 1867. križevački vladika Đuro Smičiklas, Tadijin stric, donirao je 220 forinti za otvaranje sveučilišta.⁵ Nema sumnje da je vladika Đuro bio svjestan važnosti toga da Zagreb dobije moderno sveučilište koje bi kao najviša obrazovna institucija ubrzalo proces modernizacije i imalo važnu ulogu u izgradnji hrvatske nacije. Pored toga, vladika Đuro je, uz još jednoga križevačkog vladiku, Gabrijela Smičiklasa, odigrao važnu ulogu u školovanju i pojedinim zaposlenjima mladoga Tadije; primjerice, imenovao ga je za ravnatelja Grkokatoličkoga sjemeništa u Zagrebu.⁶ Treći Smičiklas kojega pronalazimo u sveučilišnim vrelima u naporima da se u Zagrebu osnuje sveučilište jest Gavro Smičiklas iz Križevaca. Tijekom saborskih sjednica 1865./1866. na kojima se (ponovno) raspravljalo o osnivanju sveučilišta u Zagrebu, u veljači 1866. južnoslavenski studenti koji su studirali na sveučilištima u Beču, Pragu, Grazu i Moskvi poslali su Saboru adresu kojom su podržali ideju osnivanja jugoslavenskoga sveučilišta u Zagrebu, koje bi sigurno imalo svoje studente koji ne bi morali kao i oni odlaziti u tuđi svijet radi visokoga obrazovanja. Među 272 potpisnika adrese nalazilo se ime Tadije Smičiklasa, koji je tada studirao povijest na Sveučilištu u Beču, te Gavre Smičiklasa.⁷ Važne uloge u životu Tadije Smičiklasa, pored vladike Đure, strica mu, imat će još biskup Strossmayer, Franjo Rački te Matija Mesić – prvi rektor modernoga sveučilišta u Zagrebu, koji je mladome Tadiji bio gimnazijski profesor.

Tadija Smičiklas kao redoviti profesor i 14. rektor Sveučilišta u Zagrebu

Nakon završetka studija u Beču Smičiklas se 1870. vraća u domovinu. Radi najprije kao profesor povijesti u Riječkoj gimnaziji, 1873. prelazi u Veliku gimnaziju u Zagrebu, a od 1877. do 1882. obnaša dužnost ravnatelja Grkokatoličkoga sjemeništa, kad u nakladi Matice hrvatske objavljuje u dva sveska, ali obrnutim redoslijedom (II. svezak 1879., I. svezak 1882.), djelo *Poviest hrvatska*. Navedeno djelo, koje predstavlja prvu cjelovitu sintezu hrvatske povijesti do 1848. godine, pisanu na temelju arhivskoga gradiva, donijelo je Smičiklasu veliku popularnost u javnosti. Uz završeni bečki studij i potvrdu

⁴ O Sveučilišnoj zakladi vidi: VESELINOVIĆ, „Zaklada jugoslavenskoga sveučilišta”.

⁵ SZABO, *Središnje institucije Hrvatske*, 119.

⁶ O tome vidi u: SIROTKOVIĆ, „Tadija Smičiklas – život i djelo”, 10; KEKIĆ, „Tadija Smičiklas i Grkokatoličko sjemenište”.

⁷ HORVAT, „Osnivanje Hrvatskoga sveučilišta”, 249-250.

o položenom ispitu iz pomoćnih povijesnih znanosti, dat će Smičiklasu nedostižnu prednost pred ostalim kandidatima na natječaju za redovitoga profesora na Mudroslovnom fakultetu Kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu. Godine 1882. izabran je za redovitoga sveučilišnog profesora hrvatske povijesti Mudroslovnoga fakulteta, na kojemu će predavati i pomoćne povijesne znanosti, radeći na tom fakultetu do umirovljenja 1905. na vlastiti zahtjev, odgojivši brojne naraštaje hrvatskih povjesničara.⁸ Bio je strog, ali pravedan profesor, nerijetko štiteći interese studenata poput primjerice zaštite prilikom spaljivanja mađarske zastave 1895., izostavši s posla u svojoj sveučilišnoj karijeri profesora, opravdano, samo dva puta.⁹ Kao sveučilišni profesor Smičiklas je nerijetko molio biskupa Strossmayera stipendije za one studente kojima je bila potrebna.¹⁰ Poticao je da se na Pravu i državoslovnom fakultetu osnuje posebna katedra za hrvatsku pravnu povijest.¹¹ Položaj zagrebačkih sveučilišnih profesora tada je bio reguliran *Zakonskim člankom ob ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu* iz 1874. godine. Profesori su bili kraljevski činovnici, a imenovao ih je vladar. Redoviti profesori tjedno su morali držati osam sati nastave. Mogli su na svojem fakultetu osim svojih kolegija držati i druge ako to prijave Proforskom zboru, koji su činili svi profesori. Za dekana je mogao biti izabran samo onaj tko je bio redoviti profesor.¹² Akademске godine 1886./1887. Smičiklas je izabran na prvu dužnost na Sveučilištu – za dekana Mudroslovnoga fakulteta. Za dekana je ponovno predložen i akademске godine 1897./1898., međutim zahvalio se na kandidaturi obrazlažući to boležljivošću, dugim godinama rada i preokupacijom znanstvenim radom vezanim uz pisanje odnosno izdavanje *Diplomatičkoga zbornika*.¹³

Izbor na dužnost rektora najviša je čast koja se može postići na sveučilištu. Izbor rektora Sveučilišta u Zagrebu nije bio reguliran zakonskim člankom iz 1874., koji je odredio da će se to pitanje odrediti posebnim zakonom. Zakonskim člankom iz 1874. propisano je da Akademski senat čine rektor, prorektor, dekani i prodekani svih fakulteta. Rektor je čuvao spise i sveučilišni pečat, za obavljanje svojih poslova imao je pravo na godišnju nagradu te se morao zajedno sa Senatom pridržavati navedenoga zakona.¹⁴ Godišnja nagrada za poslove rektora iznosila je 500 forinti.¹⁵ Poseban zakon o izboru zagrebačkoga rektora donesen je 26. kolovoza 1875. i njime je propisano da rektora, čiji mandat traje godinu dana, biraju turnusno delegacije profesorskih zborova od četiri člana, od kojih dva moraju biti redoviti profesori, a druga dva mogu biti

⁸ Detaljnije o radu Tadije Smičiklasa na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu vidi: JURKOVIĆ, „Tadija Smičiklas, profesor”.

⁹ *Isto*, 149-151.

¹⁰ GRIJAK, ŠCAPEC, „Odnos biskupa Josipa Jurja Strossmayera i Tadije Smičiklasa”, 20-22.

¹¹ SIROTKOVIĆ, „Tadija Smičiklas – život i djelo”, 12.

¹² „Zakonski članak Sabora”, 341-356.

¹³ JURKOVIĆ, „Tadija Smičiklas, profesor”, 151.

¹⁴ „Zakonski članak Sabora”, 341-356.

¹⁵ *Spomenica o 25-godišnjem postojanju Sveučilišta*, 212.

izvanredni profesori ili privatni docenti svakoga fakulteta. Za rektora je mogao biti izabran samo redoviti profesor, i to apsolutnom većinom. Izbor rektora trebao se obavljati u lipnju, a potvrđivao bi ga ban. Novi rektor preuzimao je dužnost osam dana prije početka akademske godine, točnije 23. rujna.¹⁶ Nakon završetka mandata odstupajući rektor u idućoj akademskoj godini postao bi prorektor.¹⁷

Dana 14. srpnja 1887. odlukom delegacije profesorskih zborova Tadija Smičiklas izabran je za rektora Sveučilišta u Zagrebu u ak. god. 1887./1888.¹⁸ Ban je potvrdio izbor 17. srpnja iste godine.¹⁹ Radilo se o ponovljenim izborima za rektora jer ban nije potvrdio prvotni izbor Natka Nodila od 25. lipnja 1887. godine.²⁰ Naime, na izbornoj sjednici Nodilo nije prihvatio izbor zbog znanstvene preokupacije te jer bi stalno morao boraviti u Zagrebu, što mu tada nije odgovaralo.²¹ Izborom Smičiklasa povjesničarska struka dobila je drugoga rektora u povijesti modernoga sveučilišta u Zagrebu. Prvi je bio Matija Mesić, koji je, kao što je rečeno, Smičiklasu bio profesor u gimnaziji. Tijekom rektorskoga mandata profesor Smičiklas na Mudroslovnom fakultetu držao je sljedeće kolegije: u zimskom semestru „Historija hrvatska od 1526-1848” i „Izvori hrvatske historije (seminar)”, u ljetnom semestru „Historija austrijska od najstarijih vremena do 1526” i „Historijske vježbe i nastavak o vrelima (seminar)”.²² Svečana instalacija (inauguracija) novoga zagrebačkog rektora održana je u velikoj saborskoj dvorani 19. listopada 1887. s početkom u 18 sati. Među visokim uzvanicima bili su predsjednik Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti Franjo Rački, zagrebački gradonačelnik Ignjat Sieber i uime Zemaljske vlade predstojnik Odjela za bogoštovlje i nastavu Stjepan Spevec. Instalaciju su pohodili i brojni zagrebački studenti. Nakon govora u kojem je podnio izvješće o radu Sveučilišta, odstupajući rektor Fran Vrbanić predao je znakove rektorske časti – rektorski lanac i žezlo – novome rektoru Tadiji Smičiklasu s riječima: „Velemožni gospodine! Izvolite primiti znakove najviše akademičke časti; hrvatsko se sveučilište ponosi, da ti znakovi rese upravo Vaše dične i poštene grudi, ono na moja usta izriče vruću želju, da ove sjajne znakove nosite slavno i sretno! Živio!”²³ U skladu s protokolom, nakon govora odstupajućega rektora novi bi rektor održao predavanje iz svoje struke te bi se na kraju obično biranim riječima obratio nazočnima. Tema Smičiklasova predavanja bila je, očekivano, povijest, preciznije Ivan Gundulić, kojega

¹⁶ *Isto*, 11.

¹⁷ MILUŠIĆ, „Matija Mesić – rektor”, 77.

¹⁸ HR-UNIZG, Opći spisi 1887. Zapisnik 14. srpnja 1887.

¹⁹ HR-UNIZG, Opći spisi 1887. Dopis Odjela za bogoštovlje i nastavu, broj 6340. Zagreb, 17. srpnja 1887.

²⁰ HR-UNIZG, Opći spisi 1887. Dopis Odjela za bogoštovlje i nastavu, broj 5750. Zagreb, 11. srpnja 1887.

²¹ *Isto*.

²² *Akademijske oblasti, osoblje i red predavanja* (1887.), 21; *Akademijske oblasti, osoblje i red predavanja* (1888.), 21.

²³ „Govor odstupajućega rektora gosp. dr. Franje Vrbanića na sinočnoj instalaciji novoga rektora”, *Narodne novine* (Zagreb), 20. 10. 1887., 3.

je Smičiklas nazvao genijem, jednim od najvećih sinova svih stoljeća te jednim od najboljih i najidealnijih hrvatskih pjesnika, osvrnuvši se na postanak njegova djela *Osman*.²⁴ Kad je završio svoje nastupno predavanje, u govoru se obratio sveučilišnim kolegama koji su ga izabrali, pri čemu im je od srca zahvalio, poručivši im među ostalim na kraju govora da se nada da će mu dopustiti da izrekne „Vašu živu želju, neka kao iz gorušičnoga zrnca po prisposodbi evangjeoskoj, iz slabih naših riječi – ali prodahnutih neizrecivom ljubavlju prema miloj našoj hrvatskoj domovini – izraste iz ovog sveučilišta miomirisno stablo, kojega će kulturni miris proniknuti sve slojeve našega naroda, i učiniti ga častna i dostojna među narodima. U to ime: Vivat, crescat, floreat, alma mater nostra Francesco-Josephina.”²⁵ Iste je godine Smičiklas objavio svoj instalacijski govor u knjižici *O postanku Gundulićeva „Osmana”*, koju je tiskala Dionička tiskara, no, za razliku od instalacijskih govora nekih drugih rektora, taj naslov nije pronađen u arhivu Sveučilišta u Zagrebu. Tiskani instalacijski govori rektora pohranjeni su najčešće u knjižnicama fakulteta s kojih su izabrani rektori dolazili. Na instalaciju rektora Smičiklasa pozvao je prorektor Vrbanić i biskupa Strossmayera, koji se ispričao na nedolasku zbog duljine puta, zimskoga vremena te starosti, čestitavši i poželjevši rektoru sreću u radu, navodeći da će ostati odan Sveučilištu.²⁶

Senat Sveučilišta u Zagrebu ak. god. 1887./1888. uz rektora Smičiklasa činili su prorektor Franjo Vrbanić (Pravo i državoslovni fakultet), dekani Ferdinand Belaj (Bogoslovni fakultet), Luka Marjanović (Pravo i državoslovni fakultet) i Petar Matković (Mudroslovni fakultet) te prodekani Antun Franki (Bogoslovni fakultet), Konstantin Vojnović (Pravo i državoslovni fakultet) i Gustav Janeček (Mudroslovni fakultet).²⁷ Za vrijeme rektora Smičiklasa održano je devet sjednica Senata. Svaka se sjednica sastojala od dva dijela. U prvome dijelu pod nazivom *Publikacije* nazočni su bili upoznati s novostima između dvije sjednice. Najčešće se radilo o dopisima Zemaljske vlade te fakulteta. U drugome dijelu (*Dnevni red*) prelazilo se na dnevni red, koji se nije utvrđivao unaprijed, nego su se rješavala pitanja koja su se pred Senat postavljala pismenim ili usmenim putem. Većina pitanja odnosila se na pojedinačne studentske probleme kao što su upisi, stipendije i disciplina te na poslovanje sveučilišne knjižnice. Prva sjednica Senata pod predsjedanjem rektora Smičiklasa održana je 15. listopada 1887. i na njezinu je početku zamolio

²⁴ „Govor, sveučilišnoga rektora gospodina Tade Smičiklasa”, *Narodne novine*, 21. 10. 1887., 4.

²⁵ „Govor, sveučilišnoga rektora gospodina Tade Smičiklasa”, *Narodne novine*, 25. 10. 1887., 5.

²⁶ HR-UNIZG, Opći spisi 1887. Pismo Josipa Jurja Strossmayera rektoru Smičiklasu, broj 487/1887. Djakovo, 25. listopada 1887.

²⁷ *Akademijske oblasti, osoblje i red predavanja* (1887.), 3-4; *Akademijske oblasti, osoblje i red predavanja* (1888.), 3-4.

članove Senata da ga podrže u njegovu radu.²⁸ Zapisnik je redovito vodio i potpisivao aktuar i kvestor Franjo Pevalek te rektor.²⁹

Smičiklasov rektorski mandat prošao je mirno, bez burnih događanja na Sveučilištu ili u javnom životu. Smičiklasova najveća zasluga dok je bio na dužnosti rektora bila je što se zalagao da se na Sveučilištu napokon otvori Medicinski fakultet. Te se godine obilježavala 40. obljetnica vladavine cara i kralja Franje Josipa I., što je Senatu na čelu sa Smičiklasom bio izvrstan povod da se prilikom toga jubileja otvori Medicinski fakultet u Zagrebu. Senat je izradio predstavku koju je rektor Smičiklas predao banu, a prorektor Vrbanić Hrvatskom saboru. Inicijativa je imala relativan uspjeh jer ju je Sabor prihvatio pozivajući Zemaljsku vladu da svake godine u proračunu izdvaja raspoloživa sredstva za osnivanje toga fakulteta.³⁰ Iste je godine biskup Strossmayer slavio svoju zlatnu misu, odnosno 50 godina svećenstva. Za tu je prigodu Strossmayer, a u spomen na 40. obljetnicu vladavine Franje Josipa I., Sveučilištu darovao 20.000 forinti za osnivanje Medicinskoga fakulteta. U njegovu pismu rektoru Smičiklasu od 19. ožujka 1888. piše da je krajnja nužda da se spomenuti fakultet već osnuje „jer valja svu zemlju higijenički proučiti, a to će moći najbolje učiniti rodjeni sinovi, koji ćud, slabosti i bolesti naroda svog poznaju”, nadajući se da će se njegova želja ispuniti i držeći da „pravi liečnik ima biti kršćanin”.³¹ Na sjednici Senata 29. travnja 1888. članovi su najtoplije zahvalili na daru primivši ga na znanje, poslavši biskupu i pismenu zahvalu.³² Unatoč tome, Smičiklas, kao ni Strossmayer, nije doživio otvaranje Medicinskoga fakulteta, koje se dogodilo tek ak. god. 1917./1918. U godini u kojoj je Smičiklas obavljao dužnost rektora na Sveučilištu su uvedene iskaznice za studente, koji su na taj način iskazivali svoju pripadnost Sveučilištu.³³ Pojavila se inicijativa da se izrade novi indeksi drukčijega i manjega formata te da pored latinskoga budu tiskani i na hrvatskom jeziku.³⁴ Objavljeno je drugo, dopunjeno izdanje *Akademičkih propisa* za studente, koji su sadržavali sve propise vezane za studije.³⁵

Mandat rektora Smičiklasa obilježen je svečanostima i brojnim jubilar-nim proslavama. Iznimno važan događaj za Sveučilište bio je posjet prijestolonasljednika princa Rudolfa Zagrebu 10. lipnja 1888. Najprije je u Banskim dvorima na audijenciji kod princa Rudolfa rektor Smičiklas uime Senata

²⁸ HR-UNIZG, Zapisnik sjednice akademjskoga senata kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, držane 15. listopada 1887.

²⁹ Detaljnije o kvesturi Sveučilišta u Zagrebu vidi: VESELINOVIĆ, „Kvestura Sveučilišta u Zagrebu”.

³⁰ *Spomenica o 25-godišnjem postojanju Sveučilišta*, 63-64.

³¹ PAVIĆ, CEPELIĆ, *Josip Juraj Strossmayer*, 668.

³² HR-UNIZG, Zapisnik sjednice akademjskoga senata kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, držane 29. travnja 1888.

³³ *Spomenica o 25-godišnjem postojanju Sveučilišta*, 16-17.

³⁴ HR-UNIZG, Zapisnik sjednice akademjskoga senata kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, držane 27. lipnja 1888., br. VIII.

³⁵ *Akademički propisi*.

pozdravio princa biranim riječima kako su presretni što mu se mogu pokloniti „te se svom smjernošću osokoljuje, da pod možno okrilje Vaših Visostih položi zavod naš i njegove najvruće želje; da bude podpun, da bude na korist i slavu naroda hrvatskoga i da služi slavi milostivoga našega kralja i časti cjelokupne monarkije. Bog poživi Vaše cesarske i kraljevske visosti.”³⁶ Istoga je dana poslijepodne princ Rudolf posjetio i Sveučilište, koje se pripremiло za taj svečani događaj. Od ceste gdje je stala kočija uzvišenoga gosta pa do glavnoga ulaza u zgradu Sveučilišta bio je prostrt sag. Cijela zgrada i prostor pred njom bili su okićeni cvijećem, zastavama i sagovima. Rektor Smičiklas naklonio se gostu na ulazu na Sveučilišnom trgu, pred zgradom Sveučilišta stajali su Stjepan Spevec te svi sveučilišni profesori, dok je sveučilišna mladež stajala poredana u špaliru. Princ Rudolf primljen je u čitaonici, gdje mu je Smičiklas zahvalio na posjetu. Nakon toga princ je izrazio zadovoljstvo što je posjetio Sveučilište pozdravivši rektora, profesore i studente. U kratkom govoru među ostalim je istaknuo da je na Sveučilištu dana prilika „da liepi stoljeća stari, kulturni jezik s bogatom njegovom književnosti gojite i dalje usavršujete. Ujedno držite uvijek na umu, da previšnje ime, koje ovo sveučilište nosi, osvjetlate, stvarajući ovdje ognjište za uzgoj starih tradicija Vašega naroda, a to su: vjernost i privrženost dinastiji i austro-ugarskoj monarkiji.”³⁷ Tijekom svečanog prijma princ je upoznao pojedine profesore i studente, iskazujući interes za rad Sveučilišta, te se na rektorovu molbu upisao u spomen-knjigu koju je 1818. godine potpisao car Franjo kad je otvarao knjižnicu na nekadašnjoj Pravoslavnoj akademiji.³⁸ Bio je to izniman događaj za Sveučilište. Na sjednici Senata održanoj 27. lipnja 1888. njegovi članovi izrazili su rektoru Smičiklasu zahvalnost na trudu i naporima što je princ Rudolf sjajno dočekan „i sa osjećajem potpunoga zadovoljstva ostavili sveučilište”.³⁹

Povodom Strossmayerove zlatne mise rektor Smičiklas poslao mu je čestitku nazivajući ga roditeljem Sveučilišta.⁴⁰ U Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti (danas Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti) održana je svečana sjednica 16. veljače 1888. povodom toga jubileja. Govor je u ime Sveučilišta i Akademije održao upravo Tadija Smičiklas, iskazujući Strossmayeru zahvalnost za postanak obiju institucija. Uz ostalo, rekao je da je Strossmayer „svojim genijem shvatio kulturne potrebe naroda još u ono doba, kad je izgledalo, kao da hrv. narod neće nikada doći do književnosti ni do nauke u zapadnjačkom smislu te rieči, te je stvorio akademiju, kad još nije bilo ni dovoljno školskih knjigah, a stvorio ju je u uvjerenju, da će ona podići književnost, stvoriti temelj nauci te biti zaštitnica narodnosti i jezika narodnjeg, a ujedno

³⁶ „Njih. c. i kr. Visosti kraljević Rudolf i kraljevna Stefanija u Zagrebu”, *Narodne novine*, 11. 6. 1888., 3.

³⁷ *Isto*, 4.

³⁸ *Isto*.

³⁹ HR-UNIZG, Zapisnik sjednice akademičkoga senata kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, držane 27. lipnja 1888., br. VIII.

⁴⁰ HR-UNIZG, Opći spisi 1888. Adresa biskupu Strossmayeru, broj 80/1888. Zagreb, 21. veljače 1888.

složiti braću, koja su se rad imena počela mrziti”.⁴¹ Govorio je i o potrebi postojanja sveučilišta: „Predvidjajući, da će akademija moći samo onda kako treba djelovati, kad bude uz nju i sveučilište, on je stvarajući akademiju, naglašavao potrebu sveučilišta, pa je dotle radio, dok i to djelo nije ostvareno.”⁴² Istaknuo je i ostala Strossmayerova djela i napore, poput izgradnje katedrale u Đakovu, zalaganja za jedinstvo crkvi itd.⁴³ U Smičiklasovu rektorskom mandatu zabilježene su i druge poslanske sveučilišne čestitke povodom različitih jubileja. Senat je poslao čestitke prigodom proslave 800. obljetnice Sveučilišta u Bologni, gradu Dubrovniku povodom 300. obljetnice rođenja Ivana Gundulića, povodom 100. obljetnice rođenja Vuka Stefanovića Karadžića. Sućut je poslana Srpskoj akademiji nauka i umetnosti povodom smrti njezina prvoga predsjednika Josipa Pančića. Sveučilište je dobilo adresu pape Lava XIII. preko kardinala Rampolle kojom je poslao blagoslov Sveučilištu, koje mu je prije poslalo čestitku povodom njegova jubileja.⁴⁴

Za vrijeme mandata rektora Smičiklasa Sveučilište je raslo. U zimskom semestru ak. god. 1887./1888. bilo je upisano 438 studenata, a u ljetnom semestru njih 389. Bio je to najveći broj upisanih studenata od otvaranja modernoga sveučilišta 1874. godine, koji je premašen tek u ak. god. 1893./1894.⁴⁵ Porastao je i broj nastavnoga osoblja – na 47. Pogotovo se to odnosilo na docente, za koje je u svojem odstupajućem govoru Smičiklas izjavio da su „jamstvo za procvat svakog sveučilišta” te da dobar broj docenata može „ispuniti one praznine, koje radi neizmjernoga napredka nauke množine naučnih predmeta mora da se pokažu na svakom manjem sveučilištu”.⁴⁶ U odstupajućem govoru prilikom instalacije novoga rektora Smičiklas je u skladu s ustaljenom praksom podnio i izvješće o radu Sveučilišta za vrijeme svojega mandata. Na kraju govora zahvalio je članovima Senata na podršci, poručivši akademskim građanima da im za njihovo „uzorno vladanje i ljubezno susretanje najsrdačnije zahvalim i ustmeno i na crnoj ploči, pak to i sada činim pred licem svega naroda” predavši znakove rektorske časti – žezlo i lanac – novom rektoru Sveučilišta u Zagrebu za ak. god. 1888./1889., profesoru Antonu Frankiju.⁴⁷ Iste je godine, prema ustaljenom postupku, postao prorektorom. Kao prorektor, Tadija Smičiklas izostao je, opravdano, samo s jedne sjednice Senata.⁴⁸ Na posljednjoj sjednici Senata u mandatu rektora Frankija u skladu s tradicijom prorektor Smičiklas zahvalio mu je na trudu i brizi što ju je posvećivao kao

⁴¹ „U slavu 50-godišnjeg misničkog jubileja preuzvišenoga g. biskupa J. J. Strossmajera”, *Narodne novine*, 17. 2. 1888., 3.

⁴² *Isto*.

⁴³ *Isto*.

⁴⁴ „Svečana inštalacija rektora sveučilišta Franje Josipa I.”, *Narodne novine*, 20. 10. 1888., 3. *Spomenica o 25-godišnjem postojanju Sveučilišta*, 136-139.

⁴⁵ „Svečana inštalacija rektora sveučilišta Franje Josipa I.”, *Narodne novine*, 20. 10. 1888., 2.

⁴⁷ *Isto*, 3.

⁴⁸ HR-UNIZG, Zapisnik redovite sjednice akademickoga senata kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, držane 13. listopada 1888.

rektor zagrebačkoga sveučilišta.⁴⁹ Bio je to ujedno oproštaj Smičiklasa od Rektorata u kojem je proveo dvije, odnosno tri godine, ako računamo i mandat dekana Mudroslovnoga fakulteta, jer su se na Rektoratu održavale sjednice Senata.

Tadija Smičiklas prvi počasni doktor Sveučilišta u Zagrebu

Godine 1894. napravljene su izmjene *Zakonskoga članka ob ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu* iz 1874., kojim je u članku 6. propisano da se veoma zaslužne osobe za znanost mogu imenovati začasnim profesorima.⁵⁰ Bilo je to prvo spominjanje dobivanja sveučilišnoga priznanja u pravnim aktima Sveučilišta. Postupak dodjele počasnoga doktorata reguliran je danas člankom 86. Statuta Sveučilišta u Zagrebu. Postupak dodjele obrazloženim prijedlogom mogu pokrenuti tijela Sveučilišta, sastavnice i skupina od desetero nastavnika na radnome mjestu Sveučilišta ili sastavnice. Nakon dobivanja obrazloženoga prijedloga Senat imenuje stručno povjerenstvo, na temelju čijega izvješća Senat donosi odluku o dodjeli počasnoga doktorata.⁵¹ Prema sveučilišnoj tradiciji, dodjela počasnoga doktorata izniman je događaj za sveučilišta. Svaki počasni doktor osim časti i naslova prima na sebe čuvanje dostojanstva i ugleda sveučilišta. Diplome počasnih doktora svečanije su od ostalih diploma, pisane su latinskim jezikom, ovjerene potpisom rektora i promotora te opečaćene suhim žigom sveučilišta utisnutim u pečatni vosak. Do 1969. godine počasni doktori upisivani su u *Knjigu doktora*, gdje su navedeni i svi ostali doktori znanosti Sveučilišta u Zagrebu, ali naglašeno, na većem prostoru, najčešće cijeloj stranici. Od te godine kad je svečano proslavljena 300. obljetnica utemeljenja Sveučilišta ustrojena je posebna *Knjiga počasnih doktora*.⁵² Tijekom svoje povijesti Sveučilište je dodijelilo desetak počasnih doktorata domaćim i stranim političarima (Josip Broz Tito, Margaret Thatcher, Alois Mock, Süleyman Demirel, Vladimir Bakarić, Dragan Čović, Tomáš Masaryk itd., nap. a.) te je taj čin bio i ostao znakom i duhom vremena.⁵³ U pravilu se svečanost dodjele počasnoga doktorata odvija u sveučilišnoj auli, koja se nekad nalazila na 2. katu, a danas u prizemlju s lijeve strane zgrade Rektorata na Trgu Republike Hrvatske 14. Iznimka su dodjele počasnih doktorata Tadiji Smičiklasu, Eugenu Habsburškom, Svetozaru Borojeviću, Nikoli Tesli, Tomášu Masaryku, Robertu Seton-Watsonu, Stanku Lasiću te počasnih doktorata Katoličkoga bogoslovnog fakulteta od 1952. do 1990., kad

⁴⁹ HR-UNIZG, Zapisnik sjednice akademičkoga senata kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, držane 11. srpnja 1889.

⁵⁰ *Spomenica o 25-godišnjem postojanju Sveučilišta*, 213.

⁵¹ *Statut Sveučilišta u Zagrebu*, 41.

⁵² FRANZ-ŠTERN, ŽEPEC, MERČEP, „Počasni doktori Sveučilišta”, 568.

⁵³ MIRNIK, „Počasni doktorat Zagrebačkog sveučilišta”, 611-612.

spomenuti fakultet nije više bio u sklopu Sveučilišta. Sveučilište u Zagrebu do danas je dodijelilo 102 počasna doktorata.⁵⁴

Umirovljeni redoviti sveučilišni profesor Tadija Smičiklas prvi je dobitnik najvećega sveučilišnog priznanja, počasnoga doktorata (*gradus doctoris honoris causa*) koji Sveučilište u Zagrebu dodjeljuje osobama od iznimnoga ugleda koje su svojim radom i djelovanjem pridonijele napretku Sveučilišta, hrvatskoj ili svjetskoj znanosti, umjetnosti i kulturi. Prijedlog za dodjelu počasnoga doktorata pokrenuo je Profesorski zbor Mudroslovnoga fakulteta, koji je 15. srpnja 1913. poslao obrazloženje Senatu Sveučilišta: „kako je najveći i najznatniji dio kulturnoga nastojanja prof. T. Smičiklasa vezan uz ovo sveučilište, nadala se od sebe misao, da bi sveučilište najdostojnije proslavilo njegovu 70 godišnjicu, da mu kod te zgrade uruči diplomu svoga začasnoga doktora.”⁵⁵ U prijedlogu je Senat zamoljen neka se predstavkom obrati Zemaljskoj vladi „da kod Njegova Veličanstva izbori ovlast, da rečenu diplomu smije izdati T. Smičiklasu”.⁵⁶ Senat je na sjednici održanoj 16. srpnja 1913. pod točkom 9 dnevnoga reda jednoglasno prihvatio prijedlog Mudroslovnoga fakulteta i preko Kraljevske hrvatske zemaljske vlade zamolio dopuštenje cara i kralja Franje Josipa I. za dodjelu počasnoga doktorata s potrebnim obrazloženjem, u kojem je među ostalim istaknuto da je Smičiklas u Beču studirao kao stipendist Zemaljske vlade u Zagrebu.⁵⁷ Rješenje, odnosno dopuštenje vladara za dodjelu počasnoga doktorata uslijedilo je 31. listopada 1913. i u njemu je uz ostalo navedeno da se Tadiju Smičiklasa može „u priznanje njegovih na polju historijskih znanosti stečenih zasluga promovirati na čast počasnoga doktora filozofije te mu izručiti doktorsku diplomu”.⁵⁸ Uoči svečane promocije Smičiklas je 11. prosinca 1913. Sveučilištu poslao pismo zahvale, kao i dar od 50 kruna za Hrvatsku mensu academicu.⁵⁹ Svečana promocija predviđena je za 20. prosinca 1913. Umjesto u auli, prva promocija počasnoga doktora Sveučilišta u Zagrebu održana je u stanu dobitnika, umirovljenoga sveučilišnog profesora Smičiklasa, zbog njegove bolesti, u Mesničkoj ulici 35 u Zagrebu. Izaslanstvo Sveučilišta činili su rektor profesor dr. Eduard Lovrić, dekan Mudroslovnoga fakulteta profesor dr. Julije Golik i promotor profesor dr. Gustav

⁵⁴ „Počasni doktori Sveučilišta u Zagrebu”.

⁵⁵ HR-UNIZG, Spisi odnoseći se na promociju počasnim doktorom filozofije Tadije Smičiklasa. Dopis dekanata Mudroslovnoga fakulteta kr. sveučilišta Franje Josipa I. Akademikom senatu broj 449/1913. Zagreb, 15. srpnja 1913.

⁵⁶ *Isto*.

⁵⁷ HR-UNIZG, Zapisnik VIII. sjednice Akademikoga senata u nauk. godini 1912/1913 održane 16. srpnja 1913., Koncept dopisa Zemaljskoj vladi od strane Sveučilišta, broj 521/1913, Zagreb, 16. srpnja 1913.

⁵⁸ HR-UNIZG, Spisi odnoseći se na promociju počasnim doktorom filozofije Tadije Smičiklasa. Dopis Odjela za bogoštovlje i nastavu Zemaljske vlade Rektoratu Kr. sveučilišta Franje Josipa I. broj 23457/1913. Zagreb, 19. studenoga 1913.

⁵⁹ HR-UNIZG, Spisi odnoseći se na promociju počasnim doktorom filozofije Tadije Smičiklasa. Pismo Tadije Smičiklasa rektoru. Zagreb, 11. decembra 1913.

Janeček.⁶⁰ U izaslanstvu se nalazio i sveučilišni pedel Andrija Kišur, koji je bio odjeven u svečanu odoru. Uloga pedela bila je nezaobilazna tijekom sveučilišnih svečanosti. On je tada bio odjeven u tešku, zlatom izvezenu odoru, izvana crnu, iznutra crvenu. Dolama je bila crvena, unutarnji kaput i hlače bili su tamnoplavi, a čizme s ostrugama crne. Kalpak je bio tamnoplav, podstavljen crvenim satenom s kožnatim rubovima, uređen visokom perjanicom. Imao je i bijele rukavice.⁶¹ U ruci je nosio veliko rektorsko žezlo kao insigniju, predvođeci sveučilišno izaslanstvo.⁶² Izaslanstvo Sveučilišta u pratnji pedela krenulo je u 12 sati iz zgrade Rektorata u stan profesora Smičiklasa, gdje je održana svečana promocija. U svojem je govoru rektor Lovrić izrazio veliku radost Sveučilišta što može povodom 70. rođendana počastiti svojega bivšeg rektora, dekana i profesora Mudroslovnoga fakulteta najvećom akademičkom čašću, koja se samo rijetkim izabranicima daje zbog njihovih izvanrednih znanstvenih zasluga, u čije se redove ubraja Tadija Smičiklas. Predstavio je u govoru njegov životopis i znanstveni rad. Na taj je govor rektora Lovrića profesor Smičiklas zahvalio na ljubavi što su mu je Mudroslovni fakultet i Senat iskazali „izhodivši da ga hrvatsko sveučilište odlikuje počastnim doktoratom”.⁶³ Nije poznato je li na promociji osim izaslanstva Sveučilišta bilo još gostiju. Prvi počasni doktor Sveučilišta u Zagrebu Tadija Smičiklas upisan je na dan promocije u *Knjigu doktora* pod brojem 965. Smičiklasu je na promociji rektor Lovrić uručio diplomu počasnoga doktora.⁶⁴ Jedan primjerak diplome pohranjen je u arhivu Rektorata Sveučilišta u Zagrebu.

Zaključna razmatranja

Tadija Smičiklas preminuo je u Zagrebu 8. lipnja 1914. Koliko mu je Sveučilište bilo važno pokazao je svojom oporukom, kojom je svoju biblioteku ostavio „seminaru historičkom hrvatskoga sveučilišta pod uvjetom, da one knjige, koje nisu potrebne seminaru predade mojem nećaku Dani Crljenici”.⁶⁵ U povodu Smičiklasove smrti Rektorat Sveučilišta istoga je dana poslao izraze sućuti Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti, objavljena je okružnica svih triju fakulteta, objavljena je osmrtnica na ploči sveučilišne zgrade, Nadbiskupskoga sjemeništa i Šumarske akademije.⁶⁶ Istoga je dana u

⁶⁰ HR-UNIZG, Spisi odnoseći se na promociju počasnim doktorom filozofije Tadije Smičiklasa, br. 868/1913. Vidi i: „Počasni doktorat Tadije Smičiklasa”, *Narodne novine*, 22. 12. 1913., 2; „Počasni doktorat Tadije Smičiklasa”, *Jutarnji list* (Zagreb), 23. 12. 1913., 3.

⁶¹ O pedelima Sveučilišta u Zagrebu detaljnije vidi u: VESELINOVIĆ, „Pedeli Sveučilišta u Zagrebu”.

⁶² O insignijama Sveučilišta u Zagrebu detaljnije vidi u: MIRNIK, „Insignije Sveučilišta u Zagrebu”.

⁶³ „Počasni doktorat Tadije Smičiklasa”, *Narodne novine*, 22. 12. 1913., 2; „Počasni doktorat Tadije Smičiklasa”, *Jutarnji list*, 23. 12. 1913., 3.

⁶⁴ HR-UNIZG, *Knjiga doktora 1909.-1921.*

⁶⁵ STRČIĆ, „Oporuka Tadije Smičiklasa”, 188.

⁶⁶ HR-UNIZG, Urudžbeni zapisnik i Kazalo u godini 1914. Broj 285.

Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti održana sjednica na kojoj je pročitana oporuka te su dogovoreni detalji sprovođa, koji je određen za 10. lipnja.⁶⁷ Prije sprovođa u katedrali je misu zadušnicu održao nadbiskup Antun Bauer. Izaslanstvo Sveučilišta predvodio je rektor Eduard Lovrić u pratnji cijeloga Senata.⁶⁸ Misa je održana i u zagrebačkoj grkokatoličkoj crkvi.⁶⁹ Na sprovođu je govor u ime Sveučilišta održao Ferdo Šišić. Izbor redovitoga profesora hrvatske povijesti Šišića sigurno nije bio slučajan jer se radilo o Smičiklasovu učeniku koji je bio jedan od njegovih nasljednika na Mudroslovnom fakultetu. O tome svjedoči Šišićev govor, u kojem o Smičiklasu govori kao o nezaboravnom učitelju i nedostižnom prethodniku na katedri hrvatske povijesti. U govoru je upozorio na njegov znanstveno-nastavni te upravljački rad na Sveučilištu, navodeći za Smičiklasa da je ponajbolji učenik „slavnoga Franje Palackoga i umnoga Teodora Sickela – u čijem se radu ujedinije oba ova svjetla imena, jer je neprežaljeni nam Tadija Smičiklas hrvatskom sveučilištu bio njegov Palacki i njegov Sickel u isti mah”.⁷⁰ U povijesti Sveučilišta u Zagrebu ime Tadije Smičiklasa zauzima istaknuto mjesto. U težištu njegova profesorskoga rada na Sveučilištu bilo je izučavanje i podučavanje povijesnih vrela. Na Mudroslovnom fakultetu uredno je obavljao svoju profesorsku dužnost 22 godine, a na njemu je ujedno bio i prvi profesor pomoćnih povijesnih znanosti. Njegov rektorski mandat prošao je mirno, bez burnih događaja na Sveučilištu, koje je nastavilo rasti i razvijati se.

Arhivski i neobjavljeni izvori

HR-UNIZG: Hrvatska, Arhiv Sveučilišta u Zagrebu.

Objavljeni izvori i tisak

Jutarnji list (Zagreb), 1913-1914.

Narodne novine (Zagreb), 1887-1888, 1913.

Obzor (Zagreb), 1914.

Statut Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 2023.

„Zakonski članak Sabora kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije od 5. siječnja 1874., ob ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu”. U: *Spomenica u povodu proslave 300-godišnjice Sveučilišta u Zagrebu*, gl. ur. Jaroslav Šidak, sv. I. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu. 1969, 341-356.

Literatura

AGIČIĆ, Damir. „Svečanosti u povodu otvorenja Sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu”. U: *Intelektualac, kultura, reforma: Ivan Mažuranić i njegovo*

⁶⁷ „Dr. Tadija Smičiklas”, *Jutarnji list*, 10. 6. 1914., 4-5.

⁶⁸ „Dr. Tadija Smičiklas”, *Jutarnji list*, 11. 6. 1914., 3.

⁶⁹ „Svečane zadušnice u grčko-katoličkoj župnoj crkvi”, *Obzor* (Zagreb), 10. 6. 1914., 2.

⁷⁰ „Dr. Tadija Smičiklas”, *Jutarnji list*, 11. 6. 1914., 4.

vrijeme, ur. Dalibor Čepulo, Tea Rogić Musa i Drago Rokсандić. Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2019, 283-293.

Akademički propisi za porabu slušalaca u Kr. hrvatskom sveučilištu Franje Josipa I. Zagreb: Akademički senat, 1887.

Akademijske oblasti, osoblje i red predavanja na Kr. sveučilištu Franje Josipa u Zagrebu u zimskom poljeću 1887/88. Zagreb, 1887.

Akademijske oblasti, osoblje i red predavanja na Kr. sveučilištu Franje Josipa u Zagrebu u ljetnom poljeću 1887/88. Zagreb, 1888.

ARTUKOVIĆ, Mato, gl. ur. *Matija Mesić – prvi rektor Sveučilišta u Zagrebu. Zbornik radova sa Znanstvenoga skupa o Matiji Mesiću u povodu 170. obljetnice njegova rođenja 1826.-1996.* Zagreb; Slavonski Brod: Sveučilište u Zagrebu; Hrvatski institut za povijest – Odjel za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, 1997.

DELIĆ, Davor; GOLDSTEIN, Slavko, ur. *Sveučilište u Zagrebu.* Zagreb: Sveučilište u Zagrebu; Sveučilišna naklada Liber, 1979.

FRANZ-ŠTERN, Ranka; ŽEPEC, Maja; MERČEP, Marko. „Počasni doktori Sveučilišta u Zagrebu”. U: *Sveučilište u Zagrebu 350 godina 1669.-2019.*, gl. ur. Mirjana Polić Bobić. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 2019, 565-595.

GRIJAK, Zoran; ŠČAPEC, Andreja. „Odnos biskupa Josipa Jurja Strossmayera i Tadije Smičiklasa u Smičiklasovim pismima (1884.-1904.)”. *Scrinia Slavonica* 13 (2013): 9-70.

HORVAT, Rudolf. „Osnivanje Hrvatskoga sveučilišta u Zagrebu”. *Alma mater Croatica* 1 (1938), br. 9: 249-255.

HORVAT, Rudolf. „Otvorenje Hrvatskoga sveučilišta u Zagrebu”. *Alma mater Croatica* 1 (1938), br. 10: 277-288.

JURKOVIĆ, Ivan. „Tadija Smičiklas, profesor pomoćnih povijesnih znanosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu”. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* 18 (2000): 145-157.

KEKIĆ, Nikola N. „Tadija Smičiklas i Grkokatoličko sjemenište”. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* 18 (2000): 17-25.

KLAIĆ, Nada. *O postanku Zagrebačkog sveučilišta.* Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1969.

MILUŠIĆ, Anto. „Matija Mesić – rektor Sveučilišta u Zagrebu u prvoj akademskoj godini njegova postojanja (1874/75)”. U: *Matija Mesić – prvi rektor Sveučilišta u Zagrebu. Zbornik radova sa Znanstvenoga skupa o Matiji Mesiću u povodu 170. obljetnice njegova rođenja 1826.-1996.*, ur. Mato Artuković. Zagreb; Slavonski Brod: Sveučilište u Zagrebu; Hrvatski institut za povijest – Odjel za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, 1997, 73-98.

MIRNIK, Ivan. „Insignije Sveučilišta u Zagrebu”. U: *Sveučilište u Zagrebu 350 godina 1669.-2019.*, gl. ur. Mirjana Polić Bobić. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 2019, 635-646.

MIRNIK, Ivan. „Počasni doktorat Zagrebačkog sveučilišta Frani Buliću”. *Tkalčić* 17 (2013): 611-612.

PAVIĆ, Matija; CEPELIĆ, Milko. *Josip Juraj Strossmayer. Biskup bosansko-djakovački i sriemski god. 1850. – 1900.* Đakovo: Spomen-muzej biskupa Strossmayera. 2013.

„Počasni doktori Sveučilišta u Zagrebu”. Sveučilište u Zagrebu. Pristup ostvaren 6. 9. 2023. <http://www.unizg.hr/o-sveucilistu/sveuciliste-jucer-danas-sutra/povijest-sveucilista/pocasni-doktori/>.

POLIĆ BOBIĆ, Mirjana, gl. ur. *Sveučilište u Zagrebu 350 godina 1669.-2019.* Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 2019.

SIROTKOVIĆ, Hodimir. „Tadija Smičiklas – život i djelo (u povodu 150. obljetnice rođenja)”. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* 18 (2000): 9-16.

Spomenica o 25-godišnjem postojanju Sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu. Zagreb: Akademski senat Kr. Sveučilišta, 1900.

STRČIĆ, Petar. „Oporuka Tadije Smičiklase”. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* 18 (2000): 183-191.

SZABO, Agneza. *Središnje institucije Hrvatske u Zagrebu 1860-1873. II.* Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za hrvatsku povijest, 1988.

ŠIDAK, Jaroslav, gl. ur. *Spomenica u povodu proslave 300-godišnjice Sveučilišta u Zagrebu*, sv. I i II. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1969.

VESELINOVIĆ, Velimir. „Kvestura Sveučilišta u Zagrebu”. *@rhivi* 12 (2022): 36-37.

VESELINOVIĆ, Velimir. „Pedeli Sveučilišta u Zagrebu”. *Historijski zbornik* 75 (2022), br. 2: 311-332.

VESELINOVIĆ, Velimir. „Zaklada jugoslavenskoga sveučilišta u Zagrebu (Sveučilišna zaklada)”. *@rhivi* 13 (2023): 36-37.

SUMMARY

Professor Tadija Smičiklas – *rector magnificus* and the first Honorary Doctor of the University of Zagreb

The topic of this paper is Tadija Smičiklas, his time of office as university rector and the award of an honorary doctorate. Tadija Smičiklas is a significant name in the history of the University of Zagreb. In 1882, he became a full professor at the Faculty of Humanities and Social Sciences. He was chosen on the basis of his book *Poviest hrvatska*, which represents the first comprehensive account of Croatian history up to 1848, written on the basis of archival material. He held the position of dean of the Faculty of Humanities and Social Sciences in the academic year 1886/1887, and in the following academic year, 1887/1888, he was elected *rector magnificus* of the University of Zagreb the fourteenth rector elected. At the inauguration ceremony, his speech featured Ivan Gundulić's poem *Osman* written by Ivan. The following academic year, according to the established procedure, he was appointed vice-rector. Professor Smičiklas was the first honorary doctor of the University of Zagreb. The proposal for the award was made by the Faculty of Humanities and Social Sciences, the Senate of the University accepted the proposal and, through the Royal Croatian Land Government, asked for permission from the Emperor and King Franz Joseph I, after whom the University of Zagreb was named. A royal decision of October 31, 1913, approved that Smičiklas being granted the title of honorary doctor of philosophy and being presented with a doctoral diploma. The award ceremony, due to the illness of Smičiklas, took place in his apartment in Mesnička Street on December 20, 1913.

Key words: Tadija Smičiklas; University of Zagreb; honorary doctor; history of the university